

SÅ KOM BÅDEN I VANDET

Den 5. juni var den store dag op-rundet. Efter 5 års arbejde skulle vores kopi af Hjortspringbåden søsættes i Dyvig. Ud over færdig-gørelsen af båden var der også blevet arbejdet hårdt på andre om-råder. En gruppe havde sammen med Hjortspringskolen forberedt festligholdelsen af søsætningen, der var blevet fremstillet en vogn båden kunne transporteres på og endelig havde vi arbejdet på at få Lindeværftet shinet op med ny dør, nye vinduer og nykalkede vægge og et billede af båden på muren ud mod Dyvigvej.

Lørdag d. 29. maj havde vi holdt generalprøve på søsætningen, så alt var klar til den store dag, bort-set fra en enkelt ting som vi ikke

havde kontrol over – vejret.

**Se indkaldelse til
medlemsmøder i
september og ok-
tober på side 8.**

Klokken 12.30 mødte de 20 be-sætningsmedlemmer i Lindeværft-et for at bære båden ud af byg-ningen og anbringe den på vog-nen, der stod parat udenfor. Andre medlemmer mødte i Dyvig for at forberede de forskellige aktivite-ter, der skulle være med til at fest-liggøre søsætningen. Alle var ud-klædt i efterligninger af jernalder-dragter.

Klokken 13 var alt parat, så vi kunne blot vente på at processio-nen skulle starte klokken 14. Som nævnt havde vi ikke rigtig kontrol over vejret, så himlen valgte dette tidspunkt til at åbne for sluserne.

Vi var meget spændte på hvor mange tilskuere, der ville komme, specielt i betragtning af vejret. Der begyndte at komme biler fra Nordborg, som blev vist på plads af Hjemmeværnet. Og de blev ved med at komme – vi hørte senere at der havde været kø fra midt i Nordborg og til Holm, mellem 2 og 3 km. Antallet af tilskuere oversteg vores vildeste fantasier – ifølge JydskeVestkysten var der omkring 4.000.

Gudinden Nerthus trukket af 4 slaver

Desværre lykkedes det ikke at få alle biler og tilskuere på plads inden vi startede processionen klokken 14. På det tidspunkt havde regnen været så venlig at dæmpe sig lidt, så der kun var en let regn. Vi måtte hive bundproppen ud af båden, for at få regnvandet ud.

Inden processionen startede var der korsang af Nordborg Mandskor. Båden startede sin tur mod Dyvig trukket af besætningen. Takten blev slået an på tromme. Efter båden kom en flok jernalderbørn fra Hjortspringskolen og en kærre med gudinden Nerthus trukket af 4 slaver. Efter kærren fulgte mandskoret, der messede undervejs. Langs hele ruten var der mange tilskuere, der efterhånden sluttede sig til optoget. Det sidste stykke ned til Dyvig blev vi ledsaget af 10 lurblæsere. Vel ankommet til Dyvig blev vognen med båden parkeret og bundproppen sat i igen, hvorefter vores formand Knud V. Valbjørn holdt følgende tale på bådens vegne:

”Jeg krydsede langs Østersøens bredder mod vest og nord, med et mandskab af krigere.

Jeg blev båret ind på stranden ved Stolbro.

Siden ved jeg ikke andet, end at jeg blev slæbt op ad Stolbro bæk, min bug slæbende mod stenene.

De lagde mig i en sø og sænkede mig med sten, knust blev jeg.

Der lå jeg i årtusinder, gemt og glemt. Mit liv syntes omme.

I 1885 kildrede man mig let, jeg vågnede og mistede bugen.

I 1921 vækkede man mig og drog mig op fra mosen. Adskilt var jeg.

I 1930erne satte man mig sammen og anbragte mig i et støvet rum i København. Smurt var jeg blevet med en ubehagelig lotion. Jeg

smuldrede.

Igen blev jeg begravet, i en kælder, gemt og glemt.

I 1987 vækkedes jeg atter til live.

De lemmer, jeg havde i behold, blev sat sammen og jeg blev sat ind i et glasskab. Død eller levende. Jeg vidste det ikke.

I 1991 hørte jeg, at nogle folk ville genoplive mig, der hvor jeg var blevet begravet. På Als.

Jeg troede det næppe. Men jeg blev glad og opmuntret, da arbejdet gik i gang, og jeg følte, at mit liv fik en ny mening.

Jeg takker Hjortspringbådens Laug for mit nye liv. Jeg takker de mange medlemmer i konstruktionsgruppen, bådebyggerne, historiegruppen, træ- og

værkstedsgruppen, de, der studerede min last og gav denne liv på papir, i træ og i jern.

Jeg takker dem, der fortalte om mig på mange måder, gennem billeder, tegn og tale. Mange i lauget bidrog.

20.000 mandtimer blev det vel til. Jeg sender mine tanker til de aktive, der segnede undervejs: Erik Andersen, Valdemar Dreyer, Jørgen Skawbo og Åge Jensen.

Jeg takker for den store støtte, som især lokale gav min nye fødsel i form af guld, sølv, arbejde og interesse. Jeg glæder mig til senere på sommeren at bære interesse-rede fra min venneskare rundt i Dyvig.

Jeg takker for de lærde mænds viden, en viden, der hjalp at give mig mit fagre udseende tilbage.

Nu er jeg fri. Igen kan jeg hilse på mine gamle venner, bølgerne, og

Båden på vej ned af slidsken i Dyvig

opfylde min bestemmelse, at besejle det alsiske hav.”

Efter Valbjørns tale blev der holdt

Båden ved roklubbens landgangsbro

Lurblæserne sendte os af sted med en fanfare

taler af bl.a. Ole Crumlin fra Roskilde, Vincent Jessen fra Nydamselskabet og Jens Herborg, som alle roste laugget for det store arbejde og det smukke resultat.

Efter talerne blev båden og vores 'togt' velsignet af en ypperstepræst, hvorefter båden endelig kunne blive søsat. På dette tidspunkt var regnen så venlig at holde helt op, tror jeg nok, vi regi-

strerede den i hvert fald ikke. Besætningen hankede op i båden, løftede den af vognen og bar barfodede båden ud i det ikke alt for veltempererede vand i Dyvig, ledsaget af fanfarer fra lurblæserne. Båden blev trukket over til roklubbernes landgangsbro og fortojret. De 18 padlere, styrmand og kaptajn steg om bord et spant ad gangen, for hele tiden at holde båden i ligevægt. Da alle var vel anbragt i båden blev båden døbt af gudinden Nerthus – båden fik navnet Tilia Alsie (Tilia er det latinske navn for det lindetræ, som båden er fremstillet af).

Efter dåben gav kaptajnen ordre til at kaste fortojnningerne og lægge fra. Vel væk fra bådebroen blev padlerne sat i vandet og Hjortspringbåden sejlede

igen efter 2350 år under store klapsalver fra de fremmødte tilskuere. Og hvilken fornemmelse – båden reagerede utroligt hurtigt på padletagene, efter 5 tag var båden oppe i fart. Det gik frem og tilbage langs kysten, så alle tilskuere kunne få lejlighed til at se vores vidunderlige båd. Vendingerne foregik ved at skodde med padlerne i den ene side af båden medens der padledes videre i den anden side.

Båden blev døbt af gudinden Nerthus med følgende ord:

***Oh båd – jeg dig velsigner og døber
Tilia Alsie er navnet du skal bære
Gør din egn og dit tapre mandskab ære,
Når du med stævn og åre bølgen kløver!***

Efter et antal ture frem og tilbage lagde vi til ved broen igen.

Der blev arrangeret yderligere en tur med båden, hvor andre medlemmer og venner

af Lauget fik lejlighed til at komme med. Denne tur startede med at vi padlede ud til vikingeskibet Freja fra Hejlsminde. Vi fik med lidt besvær lagt til langs siden af Freja, hvor vi fik overrakt et egetræ (det var desværre ikke lykkedes for dem at skaffe et

Ypperstepræstens velsignelse:

***Hil Tir – lad disse mænd sejre !
Så atter vi deres hjemkomst snart kan fejre !
Men hvis i vildfremmede egne,
påskæbnens bud I måtte segne
Kun da med den sidste dråbe af blod
skal I sænke jeres sværd, men ej jeres mod.
I kæmpe skal – for at dø med ære !***

***Skal siden I henligge til ørne og ravne,
som på valen vil mæske sig med jeres kød !
Vid da – at helteløn – det er heltedød !!!***

Fart på båden – næsten i takt

lindetræ).

Medens overrækkelsen fandt sted drev begge både ind mod en række pæle med os inderst, så for at undgå at virke som fender for Freja skyndte vi os at padle væk, med det resultat at vores gave tippede i vandet. En hjælpsom sjæl i en motorjolle reddede dog træet og fik det sejlet i land. Efter et par ture frem og tilbage lagde vi atter til ved bådebroen. Båden blev båret på land igen og anbragt på vognen, så tilskuerne kunne få lov til at studere den nærmere.

Tilskuerne kunne nu gå rundt og se på de øvrige aktiviteter på markedspladsen. Der var bl.a. frem-

Slaverne roede på Østersø

Gammel dansk folkevise fra vikingetiden

Brugt af Nordborg Mandskor til at 'messe' undervejs på turen til Dyvig.

Slaverne roede på Østersø Skoven står dejlig og
grøn, kvinderne sukede fra ø til ø, den
sommer og den eng så godt kunne sammen.

Af Boye Andersen

1
På Freyas bud
vi drager ud,
og ligervis
til Nerthus pris
vi synge kan
med alle mand
en hymne god
med frejdigt mod.

2
Til Hjortsprings laug
der stilles krav,
som nu er løst
helt uden brøst.
Vi øved dåd
og bygged båd
med ravneflag
til grundlovsdag.

3
Med sværd og skjold
i hedenold
du blev lagt ned
i skjulested
som guders skat
i alsisk nat.
Det er forbi.
Nu er du fri.

Boye = den, der går bud.

Kan synges på gælisk tone fra øen Man – selvbevidst og truende.

Blev sunget både før afgang fra Lindeværftet og efter vi var ankommet til Dyvig.

stilling af tovværk af lindebast, pilefletning, pottemager og fiskehandler. Jernalderbørn solgte amuletter. De sultne kunne nyde en portion vildsvin og de tørstige kunne købe mjød og vin i lerkrus dekoreret med et billede af båden. Ved femtiden var de fleste tilskuerne taget hjem og de der ikke var taget af sted blev jaget hjem af himlens sluser, der nu igen valgte at åbne sig på fuld kraft. Til sidst blev båden trukket tilbage til Lindeværftet.

Det blev en dejlig dag på trods af vejret og vi fik også et overskud på 4.500 kr. ud af det.

Leif Stig Andersen

Den dag ti mennesker sejlede Freja femogfyrre sømil for at se Jørn A. løfte op i kjortlen og gå i vandet med en krigskano.

Af Gert Rasmussen, Freja Byrding Skibslaug

En meget tidlig morgen stod otte m/k'er (Anners, Carl Anker, Christian, Erling, Evelina, Hans Jørgen, Nadia og Viggo) op, for at være klar til at sejle Freja til Dyvig kl. 06. De skulle være fremme senest kl. 14, for at beundre især Jørn A. i den ene ende og Knud V. i den anden ende af en langsomtbygget krigskano, som just den dag, på det tidspunkt skulle søsættes – kanoen og de andre ombordværende skulle naturligvis også beundres behørigt.

Kl. 08 startede en dieselmotor med to m'er (Troels og Gert) ovenpå sig. De skulle sikre at Freja trods den noget vandmættede modvind nåede rettidigt frem. Det lykkedes i så god tid, at Freja kunne sejle det sidste stykke selv, og således ankomme standsmæssigt.

Alle ti m/k'er samledes på Freja, som sammen med et par nysselige træskibe – det ene havde endda ”flag over top” – lagde sig til at vente ud for det udpegede søsætningssted.

Regnede gjorde det, hvilket fik mangefarvede ”blomster” – i skikkelse af paraplyer – til at springe ud i hovederne på de spændt ventende tilskuere – et muntert syn, som blev lydunderstøttet både kraftigt og smukt af en flok lurblæsere.

Optoget – med et styk krigskano på hjul og udklædte roere på ben – nåede frem, men inden søsætningen skulle der siges kloge og velmente ord af adskillige repræsentanter for kredsen bag projektet. Hvad der blev sagt nåede kun ud til Freja i utydelige brudstykker – en nysgerrigt kredsende bette flyver gjorde ikke lytningen lettere..... Dog opfattede vi, at de flinke og omgængelige mennesker bag ”Jelling Worm” afleverede en gave. Selv drev vi rundt med ikke mindre end to af slagsen: En fra Sebbe, som formandens frue havde med i tasken (hun tog med os ud for at tage billeder – Sebbe havde hun ikke med, grundet mandskabsmangel), og én fra os.

Efter de af os uårte ord, bar de gæve kanobyggere vidunderet i vandet – eller rettere ud på vandet, thi den flød meget højt og tog sig rigtig godt ud.

”At sætte sit lys under en skæppe” er et udsagn en rigtig ægte Alsing fra Als med stambogen i orden slet ikke kender – og for én gang skyld havde de noget at ha’ deres kolossale selvfølelse i: Den kano er virkelig flot håndværk! Vi nægter naturligvis at hæfte os ved sejlivede rygter om at ”de ægte med stambogen i orden” under store dele af byg-

geriet har siddet i et lille reserveret lokale og sunget grødede hjemstavnsviser under indtagelse af ”et eller andet”, som vejede meget mere, når det blev båret ind, end når det blev båret ud. Imens, siger disse modbydelige rygter, har ”tilflyttere” udført det fine håndværk!

Med Knud til at kommandere og holde styreåren ned agter og Jørn Anders oppe for i styrbords side, stod krigskanoen ud på sin officielle jomfrutur, beundret af publikum til lands og vands – og med TV’s kameraer i forevigerens rolle. En uskyldig lille glasfiberjolle fik kanoens aner at føle: Sænkes sku’ den, men det blev kun til et ”strejfskud”! Hvis nu en af de midterste roere stak sin pagaj ind imellem de langsgående tove og drejede nogle omgange, ville styrman-

den blive hævet lidt og dermed få bedre udsyn og formodentlig kunne ramme mere præcist næste gang!

Vi skulle have afleveret gaven, og de gæve krigere indvilligede i at padle ud efter den. ”Hold jer fra hornene!”, råbte de, da de nærmede sig, og forhindrede derved en praktisk afprøvning af en ide, som i glimt dukkede op i hovedet på en beundrer i Freja: Hvis man nu tog fat i de horn og drejede modsat, ku’ man så monstro ikke tømme så’en en kano for krigere?? Nå, langs siden kom de, og vor ”overrækker” sagde de pæne ord – noget kortfattet, thi vi drev stille og rolige ned mod en række pæle med den smukke nybygning inderst. Gaven, som skulle have været et lille lindetræ, men som af dyrknings-

mæssige årsager blev til en eg, blev i hast langet over siden, hvorefter krigskanoen slog turboen til og undveg sin skæbne som fender for Freja. Så stærkt gik det, at da Knud satte træet fra sig, var ”underlaget” allerede sejle væk, inden det landede! Et venligt menneske i en jolle samlede op og afleverede. Vi roede ind til en bro, så folk kunne komme i land og se på festlighederne, inden vi skulle hjem igen.

På vej ud af Dyvig fik vi dagens kraftigste byge, som heldigvis viste sig at være regnens sidste hilsen – samtidig gik vinden i vest og øgede, så Freja kunne slippes løs og fortsætte mod Hejlsminde for egen kraft.

Det blev en både hurtig og flot tur hjem. Kl. 21.30 ku’ vi sætte fast i Hejlsminde efter at have deltaget i søsætningen af et smukt – Alsisk? – håndværk.

Vikingskibet Freja i Dyvig

Et udpluk af talerne

*Af Ole Crumlin-Pedersen, Centerleder
Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter*

”Fra Nationalmuseet skal der i dag lyde et hjerteligt til lykke til søsætningen af denne pragtfulde kopi af Hjortspringbåden. Der er ydet en kæmpeindsats for at nå så langt, en indsats på professionelt niveau overfor en uhyre krævende rekonstruktionsopgave.

Da den norske skibsingeniør Fr. Johannessen i 1930-erne efter udgravningen af Hjortspringfundet undersøgte de fundne bådresten og udarbejdede den rekonstruktionstegning, der stadig i dag i alle hovedtræk holder stik, skrev han ”Hatten af for et arbejde som det, der er utført ved bygningen af Hjortspringbåten. Ja selv om den var bygget idag vilde jeg si det samme. - Og så er den over 2000 år gammel”.

Nu har I fra Hjortspringbådens Laug gjort fortidens mestre kunsten efter - og jeg må med Johannessens ord sige ”Hatten af for det!” I har videreført en tradition for et folkeligt engagement i den eksperimentelle arkæologi, der her i landsdelen går tilbage til T. Hartvig Nielsens arbejde med ”Imme Gram”, og som har udviklet sig i engagement og kvalitet til et højdepunkt hér - med resultater, der virkelig har værdi for videnskaben.

Vi er på Nationalmuseet i Roskilde lykkelige over at kunne få et så kvalificeret med- og modspil i studiet af dette enestående fund - og vi glæder os til afprøvningsene til eftersommeren. Vores internationale kolleger er forbløffede over de fremragende resultater, Danmark frembringer indenfor den eksperimentelle skibarkæologi. En meget væsentlig del af forklaringen ligger hér - i de mange talenter, der mødes omkring en sådan krævende opgave og som fører arbejdet frem til et så flot resultat som dét, der bliver præsenteret i dag.

Hatten af for det!”

*Af Jens Herborg, Svenstrup
Medlem af Hjortspringbådens Laug*

Der er noget stærkt ved dette her. Jernalderen, jernladies og Ironmen. Mit ærinde her at hylde de, der har fastholdt og gennemført dette kæmpeprojekt.

Nordborg kommune indkaldte i januar 1991 til ide-møde om Nordborg 92: ”Nordborg over alle grænser” var titlen og meningen var hvordan vi kunne gøre Nordals kendt. I indbydelsen til idemødet var bl.a. følgende formulering: ”Nordborg 92 er grænseoverskridende ved at vise lokalsamfundet som aktiv i Europa. Lokalsamfundet tager initiativer, der bringer det selv, mennesker, foreninger og virksomheder ind i en

europæisk sammenhæng.

Svenstruplauget - et lokalråd i Svenstrup - blev indkaldt til dette møde. Ideen blev født om at lave en kopi af Hjortspringbåden. Egentlig ville vi have originalen til låns, men eksperter fik os hurtigt fra den ide; det ville nok have været et endnu større projekt.

Efter en vellykket sejlads lægger vi atter til ved bådebroen

Lauget blev hurtigt klar over, at den ikke kunne løfte opgaven selv, så en kopi kunne være færdig til Nordborg 92. Vi indkaldte derfor til en række møder - nogle med indbudte mødedeltagere andre af mere offentlig karakter. Det resulterede i at vi den 3. juni 1991 stiftede Hjortspringbådens laug.

Valbjørn blev valgt som formand. Siden har der været arbejdet ihærdigt på projektet, som viste sig at være noget mere omfattende end vi havde troet. Den blev ikke færdig til Nordborg 92.

Valbjørn har sammen med en skare af meget aktive medlemmer ihærdigt fastholdt målet ”en tro kopi af Originalen, hvor der ikke gås på kompromis med kvalitet”.

Jeg har stor beundring og tak til jer der holdt ved og gennemførte. Et meget flot resultat, som vil blive husket.

Tak til jer jernladies og Ironmen.

Indlæg af Flemming Kaul, Museumsinspektør på Nationalmuseet, Danmarks Oldtid.

Nu er Hjortspringbåden ej mere alene en museums-genstand, som kan ses og studeres på Nationalmuseet. Nu er Hjortspringbåden en anderledes fysisk realitet, som smidigt stryger igennem de vande, hvor den førhen hørte hjemme. Takket være Hjortspringbådens Laug står vi nu overfor en Hjortspringbåd så tæt på originalen som det overhovedet er muligt. Års omhyggeligt arbejde har givet frugt med dette prægtige fartøj.

Det var en stor oplevelse at se Hjortspringbåden blive sat i vandet. I sig selv er der tale om et meget smukt fartøj med elegante linjer, der afsluttes i de flotte "snabler". Og da båden var kommet i sit rette element blev det klart at dens elegante formgivning afspejler fremragende sejlegenskaber. Hjortspringbåden kunne hurtigt komme op i hastighed fremhævet af en fin kølvandsstribe, og det så ud til at den var let at manøvrere.

Ved den genskabte Hjortspringbåds anden sejlads fik undertegnede den ære at være med blandt mandskabet, og jeg fik selv lejlighed til at føle, hvor let den er at sejle, selv for et uøvet mandskab. Når kræfterne bliver lagt i accelererer båden fremragende, og den må siges at være let at manøvrere om mandskabet retter sig efter kommandoer som f.eks. "styrbord padl". Når mandskabet lærer at padle fuldstændig i takt, så vil båden nærmest kunne springe frem. Til trods for størrelsen var den ikke tung at padle. Det var en stor oplevelse af fornemme Hjortspringbåden som en dynamisk realitet, og ikke blot som en statisk museums-genstand. Der er trods alt temmelig langt fra at skrive en bog om Hjortspringfundet, og så til at sidde og padle i båden.

Efter at Hjortspringbådens Laug har lagt års arbejde i båden kunne flere spørgsmål i ét nu om eftermiddagen d. 5. juni finde deres svar. Det har været drøftet hvorvidt man sad halvvejs på hug og padlede og kun hvilede sig på tofterne – det kunne se ud til, at man ikke sad godt på de ret smalle tofter – er det ikke vanskeligt at sidde ret op og padle, kommer man til at sidde skævt? hvordan med balancen, når man sidder og padler? er padleårerne ikke for smalle? -- alle disse spørgsmål kan besvares helt enkelt og banalt: man sætter sig ned og padler – intet at diskutere videre, færdig! Selv for en helt uøvet "padler" som undertegnede føltes det let og helt naturligt at sætte sig ned og padle. Og man sidder faktisk godt på tofterne. Hjortspringbådens Laug havde placeret de aflange tilspidsede bundbrætter på det nederste af rammestativernes tværbånd. Herved var der skabt et leje for fødderne

samt et sted, hvor ting man ikke ønskede våde kunne befinde sig – besætningens personlige ejendele og madvarer – et lille sidedæk om man vil.

Der er næppe tvivl om at de kommende forsøg med Hjortspringbåden vil kunne besvare yderligere spørgsmål. Men ét er allerede nu sikkert: Den var og er et fremragende fartøj med overraskende fine egenskaber. Disse fremragende egenskaber kunne få én til at spekulere på om sådanne skibe ikke blot brugtes ved militære landsætningsoperationer, men om de også brugtes som egentlige krigsskibe i rigtige søslag. I så fald skulle det gælde om at udmanøvrere fjenden, komme ind med fuld fart på tværs, og med de høje snabler sejle ind over det skib man angriber for herved at kæntre det. De fantastiske sejlegenskaber har i hvert fald givet gode muligheder for virkelig at arbejde taktisk med en lille flåde Hjortspringbåde, hvor det som ved Middelhavets samtidige krigsskib, triremen, var vigtigt at kunne "vende på en tallerken" og at kunne accelerere kraftigt.

Jo, det var en pragtfuld juni-eftermiddag, hvor spørgsmål blev besvaret og nye kom til. Da vi ankom så alt lidt trist ud, for regnen strømmede ned; men så snart optoget med Nerthus og lurblæserne sammen Hjortspringbåden indtog scenen stilnede regnen af og vejret holdt tørt helt indtil arrangementet var afsluttet, og så begyndte regnen igen at styrte ned. Måske brugen af bronzealderens lur – oprindeligt benyttet ved optog i bronzealderens solkult – hjalp os alle. I alle tilfælde kom vi nærmere vor oldtid den dag.

Indkaldelse til medlemsmøder i September og oktober

Der indkalDES HERVED TIL MEDLEMSMØDER I LAUGET SOM FØLGER:

Mandag den 13. september 1999 kl. 19.30 i Lindeværftet

Mandag den 25. oktober 1999 kl. 19.30 på Alsingergården

Bortset fra rapportering vedrørende økonomi, finansiering, byggeriet, dokumentation, samarbejdet med NATIONALMUSEET OG ANDRE VÆSENTLIGE AKTIVITETER ER HOVEDEMNET

Laugets fremtidige liv og i den forbindelse eventuel bygning af en ny båd fra oldtiden.

Det er væsentligt at alle medlemmer, der ønsker indflydelse på laugets fremtid, deltager i møderne.

Knud V. Valbjørn

OPMÅLING AF BÅDEN AF NATIONALMUSEET.

Den 26.-28 maj 1999 foretog Nationalmuseet en opmåling af Hjortspringbåden på Lindeværftet.

Fra Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter deltog N. Haupt, F. Hocker, J. Holm, C. Lemee og C. Petersen. Fra Nationalmuseet K. S. Jensen. F. Hocker ledede opmålingerne.

Vi har modtaget en tresiders rapport på engelsk, der senere vil blive udsendt til medlemsmappen under pkt. 8 oversat til dansk.

Her er et kortfattet resumé:

Målet:

1. Fremskaffe et nøjagtigt, tredimensionalt billede af kopien til brug for HSBL's beregninger.
2. Afprøve bådens stivhed.
3. Afprøve to forskellige elektroniske målemetoder for opmåling af skibsstrukturer.
4. Dokumentere metoderne.

Da båden er meget fleksibel vil dens form være meget afhængig af opklodsningen. Båden blev følgelig opmålt i tre positioner ved forskellige vridningspåvirkninger.

Hvorledes båden optræder i vandet er det næppe muligt at forudsige.

En række målinger af såvel bådformen som de enkelte detaljer blev foretaget.

Selve vridningen blev foretaget ved at fiksere båden midtskibs i forhold til gulvet og vride den ved hjælp af wirer med måling af de optrædende kræfter. Rapporten beskriver den dramatiske bevægelse af båden og den tilhørende støj ved vridningen. Maksimal vridningmoment var af størrelsesordenen 20 kpm.

NMF vil sende data for den to- og tredimensionale opmåling til HSBL sammen med fleksibilitetsdata. Ydermere vil NMF sende de optagede videofilm, der viser opmålingen.

Fremtidig forskning vil fokusere på vurderingen af de opnåede resultater og på en detaljeret analyse af målemetoderne.

Signeret

Fred Hocker, Ph.D.

Medlemmer, der måtte ønske en kopi af den originale rapport, kan få den ved henvendelse til Valbjørn.

Mvh.

K. V. Valbjørn.

Tanker om Hjortspringfundet og Als i keltisk Jernalder

Som omtalt i tidligere udgaver af nyhedsbrevet har vores historiegruppe arbejdet med at skrive en bog om Hjortspringfundet og Als i keltisk jernalder.

Dette arbejde har resulteret i udgivelsen af bogen:

Tanker om Hjortspringfundet og Als i keltisk jernalder

Den er skrevet af **Birgit Valbjørn** og **Valdemar Dreyer** og udgivet af Hjortspringlaugets Forlag den 5. juni 1999.

Bogen er på 80 sider i A5-format og koster **80 kr.**

Den kan købes hos J. J. Kjær Rasmussen, Knud Skov Rasmussen, på Lindeværftet, Nordborg Bibliotek eller Kvickly Nordborg.

AKTIVITETER NU OG FREMOMER.

I løbet af juli modtog forskellige medlemmer af laugget henvendelse om vores deltagelse i forskellige arrangementer – eller rettere vores båds deltagelse i forskellige arrangementer.

Knud Skov Rasmussen fik et brev med opfordring til alle foreninger på Nordals til at lave et indslag i forbindelse med festligheder ved Nordborgs udnævnelse til årets by 1999 på Nordborg Slot. Vi besluttede at deltage ved at sætte båden i Nordborg Sø og sejle med fuld besætning i jernalderdragter.

Efter sejladsen blev båden kørt op på markedspladsen ved turistkontoret, hvor vi havde en bod med salg af bøger, T-shirts, artikler på engelsk (foredragene fra Gdansk), Hjortspringvin og medlemsskaber.

Knud modtog også en skriftlig invitation til at deltage med en udstillings- og salgsstand på en Danfoss medarbejderdag i idrætscentret den 2. oktober. Det gør vi med prøvestykkerne, et par giner, nogle våben og andre småting. Standen bemannes af 2-3 medlemmer i jernalderdragter, og der sælges bøger, T-shirts og artikler på engelsk, ligesom der ”indfanges” nye medlemmer.

Undertegnede blev en dag stoppet i sin cykling mod Løjtertoftkrydset af formanden for håndværkerforeningen. Han ville spørge om vi ikke ville deltage i festligholdelse af 125 års fødselsdag for Nordborg Håndværkerforening lørdag den 9. oktober. Det skulle foregå ved at vi deltager i et optog fra Løjtertoft gennem byen til Ridepladsen. Vi deltager med båden og 20 mand i jernalderdragter. Vi regner med, at båden kan komme rundt på ruten, men det gennemgås forinden.

Ib Stolberg har også fået en henvendelse. Det blev dog på vores e-post adresse, og den kom fra Holland og var et spørgsmål om båden kunne komme med på en stor maritim udstilling ved Brest i Frankrig i juli 2000. Bestyrelsen har besluttet at vi beder om yderligere oplysninger om arrangementet samt at hollænderen Thdo Fruithof besøger os i efterårets løb (hans har tilbudt det i henvendelsen). Desuden har vi i svaret gjort klart, at der er store økonomiske forpligtelser for dem i form af honorar til os, dækning af transportudgifter, forsikring og ophold for nogle af vore folk (båden skal være overvåget af os hele tiden).

J. J. Kjær Rasmussen

SEJLADS I DYVIG DEN 15. AUGUST.

Som annonceret i nyhedsbrev nr. 3 planlagde vi sejlads for medlemmer og familie 15. og 29. august i Dyvig.

Den 15. august var der mødt 12-14 'garvede' padlere (dem, der havde været ude i båden en eller flere gange før), samt ca. 15 nye padlere.

Vi startede kl. 9 i Lindeværftet med at trække båden ud og transportere båden til Dyvig. Som ved søsætningen var vejret ikke for stabilt, men vi slap dog med et par lette byger. Måske skulle vi have inviteret Thor til at foretage dåben af båden i stedet for Nerthus. Jeg tror han er blevet lidt fornærmet og derfor prøver at genere os, når vi skal have båden ud at sejle. Han demonstrerede dog ikke Mjølner selv om vejrudsigerne talte om torden.

Vel ankommet til Dyvig blev de fremmødte delt op i grupper til 2 sejlads med en blanding af 'garvede' og nye. Vi satte båden i vandet og konstaterede at der skulle tættes et par syninger, hvor der kom vand ind. Efter dette var klaret steg vi op i båden fra vandet i stedet for at transportere båden over til bådebroen ved roklubberne. Grunden til at vi prøvede at stige i båden fra vandet var, at vi skulle øve os inden sejladsen på Nordborg Sø d. 21. august, hvor der ikke var en landgangsbro vi kunne bruge. Ombordstigningen fra vandet gik forbavsende let, så det er altså ikke et problem fremover.

De 2 første sejlads varede 15-20 minutter, hvorefter vi lavede en ekstra sejlads med de padlere, der skulle deltage d. 21. august på Nordborg Sø.

Ved 12-tiden var det ovre og vi satte igen båden på vognen og trak den op til Lindeværftet, hvor vi sluttede.

Leif Stig Andersen

MEDLEMSMAPPER

Medlemmer, der ikke har en medlemsmappe, kan købe et eksemplar inkl. alle de tidligere udsendte rapporter for 150 kr. ved henvendelse til Leif Stig Andersen.

NÆSTE NYHEDSBREV

Det næste nyhedsbrev udsendes i december og eventuelle indlæg skal være bestyrelsen i hænde senest mandag 22. november 1999.

MEDLEMMER

Vi er på nuværende tidspunkt 116 medlemmer. Vi prøver at udvide medlemsskaren ved arrangementerne nævnt på forrige side.

MØDELOKALE.

Vi er nu godt i gang med at etablere mødelokale og toilet. Der skal opføres en brandmur mellem værkstedet og mødelokalet/toilettet. Muren laves med mursten ind mod mødelokalet og lecablokke mod værkstedet. Mursten er ankommet, branddøre (brugte) er købt, sokkel er støbt. Væggene til toilettet, der i øvrigt bliver indrettet som handicaptoilet, bliver af mursten. Resten af væggene i mødelokalet bliver beklædt med rustikbrædder, mens gulvet bliver klinker eller plastparket. Loftet bliver i troltex-plader bl.a. af hensyn til lydforholdene.

Bestyrelsen har efter Christian B. Hansens oplæg drøftet projektet og besluttet ovenstående.

Økonomien har også været gennemgået. Tidligere har vi modtaget 50.000 kr. fra Fabrikant Mads Clausens Fond, og vi har i juli søgt og nu fået tilsagn om 75.000 kr. fra Lokale- og Anlægsfonden – en statslig fond. Vi har derudover af egne midler afsat 40.000 kr. Medregnet i projektet, der anslås at være på ca. 230.000 kr. er også etablering af ny indgang og nye vinduer i lokalet, og det er jo etableret i april-maj. Ud over ovenstående beløb er værdien af eget arbejde sat til ca. 160.000 kr.

Budget

Udgifter

Toilet	15.000
Sten til mure	20.000
Isolering af loft og vægge	19.000
Loftsbeklædning	13.000
Gulvisolering	17.000
Sand+cement	8.000
Gulvbelægning	30.000
Køkkeninventar	40.000
Tank m. m. til kloak	5.000
Træbeklædning til vægge	11.000
Dør + 2 vinduer	30.000
2 branddøre	30.000
I alt	238.000

Værdi af eget arbejde

Gulv opbrydes, nyt lægges	20.000
Gulvbelægning	15.000
Støbning og pudsning	30.000
Brolægning af indgangsparti	20.000
Kloakering	15.000
Etablering af toilet+køkken	10.000
Loftsbeklædning	5.000
Maling	7.000
Træbeklædning	25.000
Projektering og styring	20.000
I alt	167.000

J. J. Kjær Rasmussen

ELEKTRONISK UDSENDELSE AF NYHEDSBREVET

I denne tid hvor flere og flere bliver tilsluttet Internettet og får E-mail vil jeg gerne undersøge muligheden for at udsende nyhedsbrevet og andre meddelelser via E-mail.

Der er flere fordele ved det:

- Lauget kan spare penge til kopiering og porto
- I kan få nyhedsbrev og andre meddelelser lidt hurtigere

For at få et indtryk af om der er interesse for dette kan de interesserede sende en E-mail til mig på

LSA@danfoss.dk

Mailen skal indeholde **medlemsnummer og navn**.

De, der ikke er interesserede, vil naturligvis stadig modtage nyhedsbrevet som hidtil.

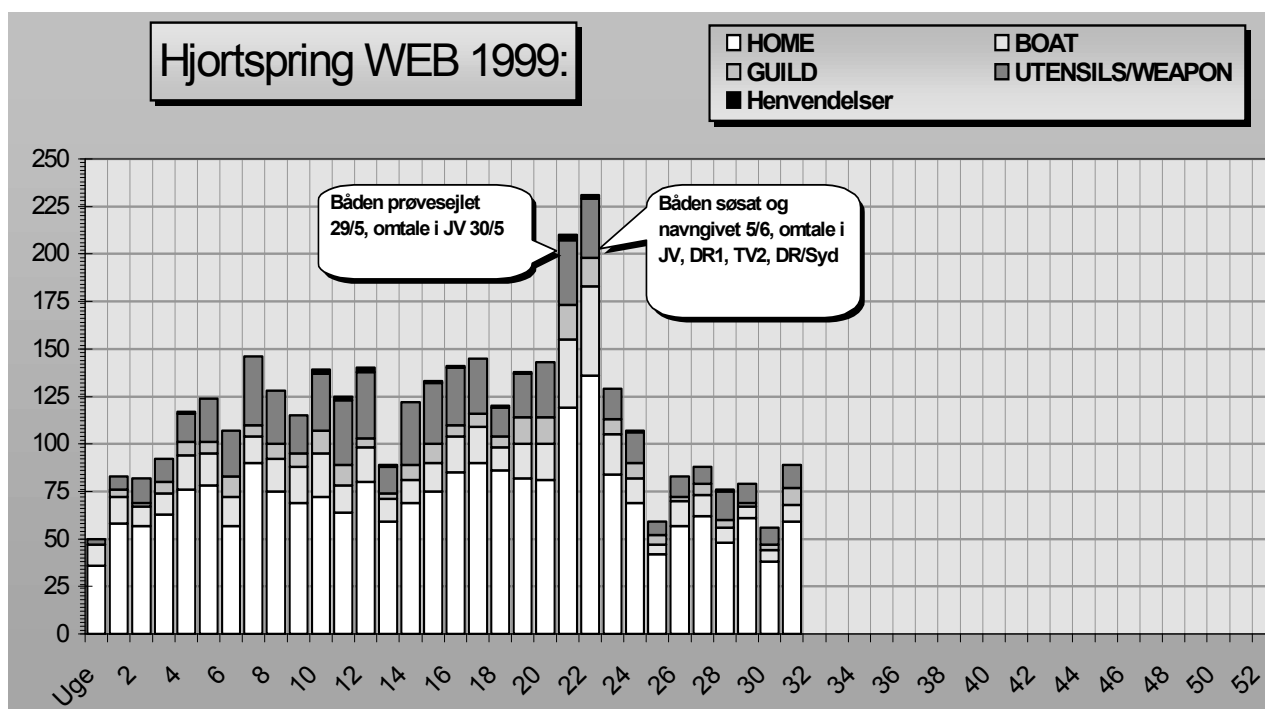
Leif Stig Andersen

Navne og adresser

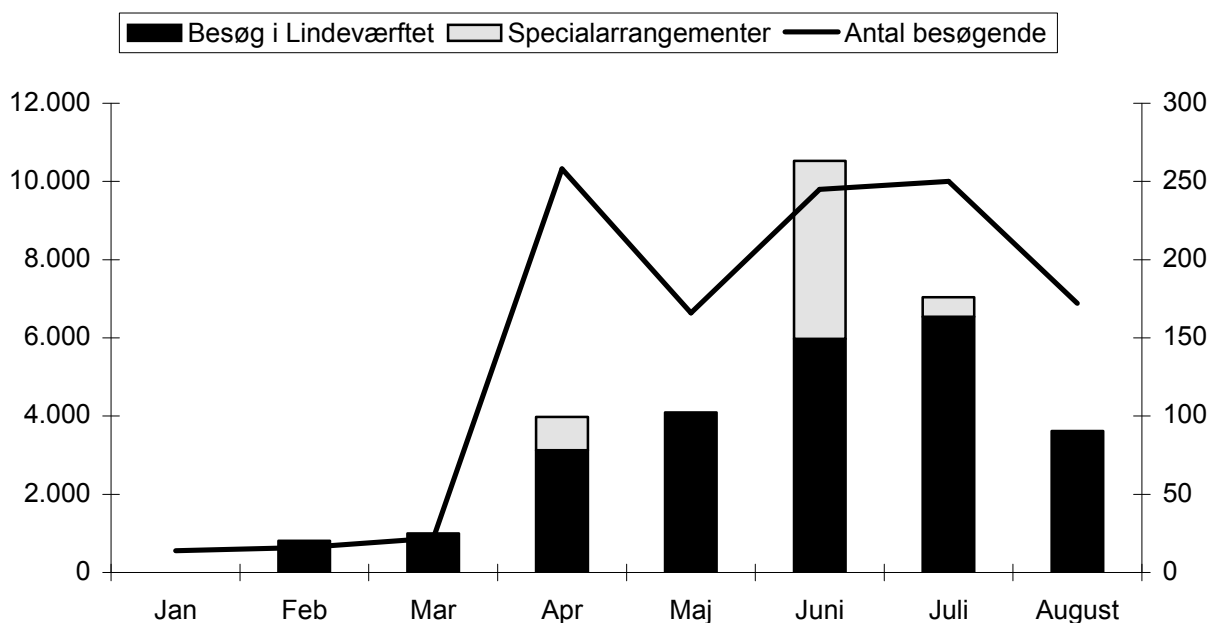
- Formand:** Knud V. Valbjørn, Oldenorvej 1, Dyvig, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 15 83
- Næstformand:** J. J. Kjær Rasmussen, Kirsebærhaven 39, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 06 27
- Kasserer:** Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmark, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 64 49
- Sekretær:** Erik Longfors, Runevænget 2, Guderup, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 88 11
- Øvrige bestyrelse:** Jørn A. Jørgensen, Stolbrogade 45, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 85 03
N. P. Fenger, Søbakken 14, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 04 30
Jørgen Jessen, Ugebjergvej 25, Svenstrup, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 63 74
- PR:** Knud Skov Rasmussen, Ulbjerggade 32, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 10 75
- Alsingergården:** Sandvej, Svenstrup, 6430 Nordborg
- Lindeværftet:** Dyvigvej 11, Holm, 6430 Nordborg
- Internet:** <http://home6.inet.tele.dk/hjortspr>

HJORTSPRINGBÅDEN PÅ INTERNETTET

Nedenstående graf viser hvor mange personer, der har besøgt vores hjemmeside på internettet i 1999. Til og med uge 32 har vi haft 2.277 gæster, et gennemsnit på 72 om ugen. Tællerne på undersiderne Boat, Guild og Utensils/weapon viser et tal på 1.390 gæster. Den megen omtale omkring søsætningen har givet en forøgelse på omkring 50 % i et par uger.

STATUS FOR EGENINDTÆGTER I 1999

Fra nytår til midten af august har vi haft en entreindtægt på 25.200 kr. og et besøgstal på 1.143. Derudover har vi haft et overskud fra søsætningen på 4.550 og andre arrangementer på 1.350 kr., så i alt har vi haft indtægter i år indtil nu på 31.100 kr.

I samme perioden sidste år havde vi indtægter på 26.000 kr. incl. indtægter for udlejning af prøvestykkerne til Hjemsted. Hvis vi ser bort fra lejeindtægten sidste år og indtægter fra søsætningen i år havde vi indtægter sidste år i perioden januar til medio august på 18.500 kr., medens vi i år har indtægter på 26.550 kr., så indtægterne viser en pæn stigning på godt 40%.

BESØG SVAGT TIRSDAG OG TORSDAG AFTEN

Heldigvis besøger flere og flere Lindeværftet for at se vores udstilling. Der kommer efterhånden en hel del mennesker også tirsdag og torsdag aften, hvor en lille flok af medlemmer arbejder med bygningen ikke mindst projekt Foredrags- og mødelokale.

Byggeholdet har fremsat ønske om, at der bliver etableret en vagtordning for disse aftener, så mindst 1 person er til stede for at tage sig af gæsterne, passe video og lignende.

Bestyrelsen har derfor på sit sidste møde drøftet og igangsat etableringen af en sådan ordning. Opgaven er blevet min, og der er i skrivende stund (17.08.) sat vagt på frem til begyndelsen af september. Jeg vil i den kommende tid henvende mig til alle medlemmer, der er bosiddende på Als for at bede jer tage en tårn også her. Forhåbentlig fortsætter jeg med at høre imødekomme "ja'er".

I må da selvfølgelig gerne kontakte mig (tlf. 74 45 06 27), hvis I har en dato eller 2, hvor I særligt gerne vil tage tårnen.

J. J. Kjær Rasmussen